

Crítica

Grapats d'ironia

ESTAPÉ, Fabian.

De tots colors. Memòries.

Edicions 62.

Barcelona, 2000. 323 pàgines.

Els mecanismes del gènere biogràfic són complicats en extrem. S'ha de saber administrar les dades i el domini narratiu per crear un equilibri precari i captivador. Potser per això els països amb tradició periodística (nord-americans, anglesos i francesos) se n'emporten la palma. Si el que explica la història és un mateix, els problemes es multipliquen, perquè l'autobiografia ha d'insinuar més que declarar, ha de descriure més que no pas justificar, ha de seduir sense avorrir i ha de mostrar un personatge sense que l'ego se'l cruspeixi. Obtenim així un gènere que al nostre país —tret d'excepcions com les memòries de Pere Quart, Carner o el subjectiu i interessantíssim text de García Oliver— es presenta decebedor. Veiem en l'obra ressenyada les habilitats mencionades, que es dibuixen —sense plasmar-se, però, d'una manera notòria— gràcies a la ironia del professor d'economia i antic rector de la UB Fabian Estapé. El portbouenc és d'una murrieria adolescent. Les seves *boutades*, que li han servit per assolir una fama tardana a través de la palestra radiofònica, són trapelleries, càrregues de profunditat amara des de sornegueria.

Estapé s'amaga en el seu

estatus de liberal a la britànica per reivindicar una ironia mordaç i alhora agradable, tan pròpia de la *gentry*. Això li permet bastir un discurs crític amb la societat que li serveix, de passada, per no justificar-se pel seu passat franquista. Així, el seu idolatrat Adam Smith tenia un defecte: «va néixer i va morir verge». Com impagable és la definició del rotatiu degà de la premsa catalana, *La Vanguardia*, del qual diu que «l'entossudiment a mantenir el seu centre d'operacions dona fe del conservadorisme del diari». El món acadèmic també rep, en narrar l'autor la llarguíssima espera per una plaça que no arriba. I no li reca assegurar que la mort de la seva dona, Mariantònia, va trencar la relació amb els fills: «No ens trobem mai tots junts [...] cosa que m'ha convertit, segons paraules del meu fill Manuel, "en un *fardo mesetero*"».

D'altres dèries són la seva passió econòmica —personificada en les minibiografies de Shumpeter i Keynes— i el Barça. Com a mostra, la conversa amb Helenio Herrera: «¿Me podría indicar qué valores subirán para que yo pueda invertir?»; la resposta, «Usted perdona, ¿cree que si yo supiera qué valores van a subir, estaría aquí hablando con usted?». En fi, una obra senzilla, amena i divertida. Entre els encerts, la divisió en microcapítols i un estil convenientment esportat,

via editorial; per als més curiosos, la galeria de personatges, el qui és qui del món VIP (Samaranch, àlies *la donna è mobile*). Això, un *best-seller* a la catalana que es justifica per si sol.

Moisés de Pablo

Lectura apassionada de Víctor Català

BARTRINA, Francesca.

Caterina Albert / Víctor Català. La voluptuositat de l'escriptura.

Eumo Editorial - Universitat de Vic, 2001.

Francesca Bartrina ens ofereix en aquest llibre la reescriptura de la seva tesi doctoral, que va dedicar a l'estudi de l'obra literària completa de Caterina Albert. Remarco això de completa perquè, al costat d'excel·lents treballs monogràfics sobre algunes de les seves obres, ens mancava una visió de conjunt que renovés la imatge canònica que, potser per inèrcia, posseïm de la seva narrativa curta, novel·la, poesia, monòlegs teatrals, prosa autobiogràfica i vària, etc. Aquesta estudiosa que fou lectora d'una universitat anglesa fa gala d'un envejable coixí de lectures crítiques i teòriques, bagatge que combina amb l'anàlisi acurat dels textos. Això li permet d'explorar amb rigor i mètode la doble

identitat de l'autora Caterina Albert *versus* Víctor Català, el context i la ideologia de l'escriptora en un moment que la dona artista era contemplada com una «anomalia». La seva genialitat i subjectivitat, en termes femenins, sovint resten encara emmascarades per molts vels i prejudicis.

Bartrina defensa al llarg d'aquesta tesi l'assumpció d'una escriptura femenina que proclama la independència de l'obra d'art per damunt de clixés moralistes, la sensualitat d'una veu, la proclamació de la bellesa femenina, el talent que mostra en la creació dels seus personatges. Des del principi Caterina Albert es construí un personatge humà i literari que es donà a conèixer amb l'ús d'un pseudònim masculí. Aquest *desemmascarament* és ben estudiat aquí. En aquest sentit encara ens manca una gran biografia que posi les coses al seu lloc, que tracti la construcció de la «cambra pròpia» de l'escriptora, que més tard emprengué també V. Woolf. Caterina Albert va deixar de conrear el teatre i la poesia per dedicar-se a la narrativa curta, a la novel·la, a algun projecte autobiogràfic. Bona part del treball de Bartrina es basa en l'anàlisi de les interioritats d'aquestes obres: la violència, la visió de la dona, el desig maternal, les difícils relacions entre sexes, etc. Hi ha dos capítols